

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

นางวิสาขา มหาอุบาสิกา

นางวิสาขา^๑ เกิดในตระกูลเศรษฐี ในเมืองภัททียะ แคว้นอังคะ บิดาชื่อว่าธัญชัย มารดาชื่อว่าสุนนาเทวี และปู่ชื่อเมณฑกะเศรษฐี ขณะที่เธอมีอายุอยู่ในวัย ๗ ขวบ เป็นที่รักดูแล้วยตาดวงใจของเมณฑกะ ผู้เป็นปู่ยิ่งนัก

เมื่อเมณฑกะเศรษฐีได้ทราบข่าวว่า พระบรมศาสดา พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์จำนวนมาก กำลังเสด็จมาสู่เมืองภัททียะ ท่านเมณฑกะเศรษฐี จึงได้มอบหมายให้เด็กหญิงวิสาขาร่วมด้วยบริวาร ออกไปทำการรับเสด็จที่นอกเมือง พระพุทธองค์ทรงแสดงพระธรรมเทศนาให้พวกเธอฟัง เมื่อจบลงก็ได้บรรลุปะเป็นพระโสดาบันด้วยกันทั้งหมด

ในสมัยนั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลแห่งเมืองสาวัตถี และพระเจ้าพิมพิสารแห่งเมืองราชคฤห์ มีความเกี่ยวข้องกัน โดยต่างก็ได้ภคินี (น้องสาว) ของกันและกันมาเป็นมเหสี แต่เนื่องจากในเมืองสาวัตถี ของพระเจ้าปเสนทิโกศลนั้น ไม่มีเศรษฐีตระกูลใหญ่ ๆ ผู้มีทรัพย์สมบัติมากเลย และได้ทราบว่าในเมืองราชคฤห์ของพระเจ้าพิมพิสารนั้นมีเศรษฐีผู้มีทรัพย์สมบัติขนาดนับไม่ถ้วนอยู่ ถึง ๕ คน

ต่อมาพระเจ้าปเสนทิโกศลได้เสด็จมาหาพระเจ้าพิมพิสาร ทูลขอเศรษฐีคนหนึ่งไปอยู่ประจำแคว้นโกศล พระเจ้าพิมพิสาร จึงโปรดให้ธัญชัยเศรษฐี ย้ายตามพระเจ้าปเสนทิโกศลไป เมื่อถึงสถานที่เหมาะสมแห่งหนึ่ง ซึ่งห่างจากกรุงสาวัตถี ๗ โยชน์ เศรษฐีได้กราบทูลพระเจ้าโกศลว่ากรุงสาวัตถีคับแคบไป ขอตั้งเมืองอยู่ที่นี้ พระเจ้าโกศลจึงให้สร้างเมืองสาเกต พระราชทานแก่นธัญชัยเศรษฐี

ในเมืองสาวัตถีนั้น มีเศรษฐีตระกูลหนึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า มิคารเศรษฐี มีบุตรชายชื่อ ปุณณวัณณกุมาร เมื่อเจริญวัย สมควรที่จะมีภรรยาได้แล้ว บิดามารดาขอให้เขาแต่งงานเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูล แต่เขาเองไม่มีความประสงค์จะแต่งงาน เมื่อบิดามารดาบเร้ามากขึ้น เขาจึงหาอุบายเลี่ยงโดยบอกแก่บิดามารดาว่า ถ้าได้หญิงที่มีความงามครบทั้ง ๕ อย่าง ซึ่งเรียกว่า **เบญจกัลยาณี** แล้วจึงจะยอมแต่งงาน เบญจกัลยาณี ความงามของสตรี ๕ อย่าง

- (๑) เกสกลยาณี งามงาม คือ หญิงที่มีผมยาวถึงสะเอวแล้วปลายผมงอนขึ้น
- (๒) มงสกลยาณี งามงาม คือหญิงที่มีริมฝีปากแดงดุจผลตำลึงสุกและเรียบชิดสนิทกันดี
- (๓) อัญจกัลยาณี งามงาม คือหญิงที่มีฟันสีขาวประดุจสังข์ และเรียบเสมอกัน
- (๔) ฉวิกัลยาณี งามงาม คือหญิงที่มีผิวงามละเอียด ถ้าดำก็ดำดังดอกบัวเขียว ถ้าขาวก็ขาวดัง ดอกกระรณิกา
- (๕) วยกัลยาณี งามงาม คือ หญิงที่แม่จะคลอดบุตรถึง ๑๐ ครั้ง ก็ยังคงสภาพร่างกายสาวสวยดุจ คลอดครั้งเดียว

^๑ https://www.thammapedia.com/sankha/upasika_wisakha.php

บิดามารดาเมื่อได้ฟังแล้ว จึงให้เชิญพราหมณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้านอิตถีลักษณะมาถาม พร้อมส่งพราหมณ์เหล่านั้น ออก เทียวแสวงหาตามเมืองต่าง ๆ จนมาถึงเมืองสาเกต ได้พบนางวิสาขาและหญิงบริวาร ออกมาเล่นน้ำที่ท่าน้ำ ซึ่งมีลักษณะภายนอกถูกต้องตามตำราอิตถีลักษณะครบทุกประการ

ขณะนั้นฝนตกลงมาอย่างหนัก หญิงบริวารทั้งหลายพากันวิ่งหลบหนีฝนเข้าไปในศาลา แต่นางวิสาขายังคงเดินด้วยอาการปกติ ทำให้พวกพราหมณ์ทั้งหลาย รู้สึกแปลกใจ ประกอบกับต้องการจะเห็นลักษณะพื้นของนางด้วย จึงถามนางว่า “ทำไม เธอจึงไม่วิ่งหลบหนีฝนเหมือนกับหญิงอื่น ๆ” พราหมณ์ได้ฟังความที่นางวิสาขาชี้แจง มีใจความว่า ชน ๔ พวก เมื่อวิ่งจะดูไม่งาม ได้แก่

(๑) พระราชา ผู้ทรงประดับด้วยเครื่องอาภรณ์พร้อมสรรพ

(๒) บรรพชิต ผู้ครองผ้ากาสาวพัสตร์

(๓) สตรี ผู้ซึ่งถือว่าเป็นหญิงทั้งหลาย

(๔) ช่างมงคล ตัวประดับด้วยเครื่องอาภรณ์สำหรับช่าง”

พวกพราหมณ์ ได้เห็นปัญญาอันชาญฉลาด และคุณสมบัติเบญจกัลยาณีครบทุกประการแล้ว จึงขอให้นางพาไปที่บ้าน เพื่อทำการสูก่อต่อพ่อแม่ตามประเพณี เมื่อสอบถามถึงชาติตระกูลและทรัพย์สมบัติก็ทราบว่า มีเสมอกัน จึงสวมพวงมาลัยทองให้นางวิสาขา เป็นการหมั้นหมายและกำหนดวันวิวาห์มงคล

ธนัญชัยเศรษฐี ได้สั่งให้ช่างทอง ทำเครื่องประดับชื่อ มหาลดาปสาธน์ เพื่อมอบให้แก่ลูกสาว นอกจากนี้ยังได้มอบทรัพย์สินเงินทองของใช้ต่าง ๆ รวมทั้งข้าทาสบริวาร และฝูงโคอีกจำนวนมากมายมมหาศาล อีกทั้งส่งกุมภพี่ ผู้มีความชำนาญพิเศษด้านต่าง ๆ ไปเป็นที่ปรึกษาดูแลประจำตัวอีก ๘ นาย พร้อมได้อบรมมารยาทสมบัติของกุลสตรี ผู้จะไปสู่ตระกูลของสามี โดยให้อโวาท ๑๐ ประการ เป็นแนวปฏิบัติ คือ

โอวาทข้อที่ ๑ ไฟในอย่านำออก หมายความว่า อย่านำความไม่ดี ของพ่อแม่แม่พี่และสามี ออกไปพูดให้คนภายนอกฟัง

โอวาทข้อที่ ๒ ไฟนอกอย่านำเข้า หมายความว่า เมื่อคนภายนอก ตำหนิพ่อแม่แม่พี่และสามีอย่างไร อย่านำมาพูดให้คนในบ้านฟัง

โอวาทข้อที่ ๓ ควรให้แก่คนที่ให้เท่านั้น หมายความว่า ควรให้แก่คนที่ยืมของไปแล้ว แล้วนำมาส่งคืน

โอวาทข้อที่ ๔ ไม่ควรให้แก่คนที่ไม่ให้ หมายความว่า ไม่ควรให้ แก่คนที่ยืมของไปแล้ว แล้วไม่นำมาส่งคืน

โอวาทข้อที่ ๕ ควรให้ทั้งแก่คนที่ให้ และไม่ให้ หมายความว่า เมื่อมีญาติมิตร ผู้ยากจนมาขอความช่วยเหลือ ฟังพาอาศัย เมื่อให้ไปแล้ว จะให้คืนหรือไม่ให้คืน ก็ควรให้

โอวาทข้อที่ ๖ ฟังนั่งให้เป็นสุข หมายความว่า ไม่นั่งในที่กีดขวางพ่อแม่ แม่พี่และสามี

โอวาทข้อที่ ๗ ฟังนอนให้เป็นสุข หมายความว่า ไม่ควรนอนก่อนพ่อแม่แม่พี่และสามี

โอวาทข้อที่ ๘ ฟังบริโภคให้เป็นสุข หมายความว่า ควรจัดให้พ่อแม่ แม่พี่และสามี บริโภคแล้ว ตนจึงบริโภคภายหลัง

โอวาทข้อที่ ๙ ฟังบ่าเรือไฟ หมายความว่า ให้มีความสำนึกอยู่เสมอว่า พ่อแม่ แม่พี่และสามี เป็นเหมือนกองไฟ และพญานาค ที่จะต้องบำรุงดูแล

โอราทข้อที่ ๑๐ พึงนอบน้อมเทวดาภายใน หมายความว่า ให้มีความสำนึกอยู่เสมอว่า พ่อผู้ แม่ผู้ และสามีเป็นเหมือนเทวดา ที่จะต้องให้ความนอบน้อม

เมื่อนางวิสาขา เข้ามาสู่ตระกูลของสามีแล้ว เพราะความที่เป็นผู้ได้รับการอบรมสั่งสอนเป็นอย่างดี จึงเป็นที่รักใคร่ และชอบใจของคนทั่วไป ยกเว้นมีการเศรษฐกิจบิดาของสามี ซึ่งมีจิตฝักใฝ่ในนักบวชขอแจกชีเปลือย

วันหนึ่ง ขณะที่มีการเศรษฐกิจกำลังบริโภคอาหารอยู่ โดยมีนางวิสาขาคอยปรนนิบัติอยู่ใกล้ ๆ ได้มีพระเถระเที่ยวบิณฑบาต ผ่านมาหยุดยืนที่หน้าบ้านของมีการเศรษฐกิจ

นางวิสาขาทราบดีว่า เศรษฐีแม่จะเห็นพระเถระแล้ว ก็ทำเป็นไม่เห็น นางจึงกล่าวกับพระเถระว่า **“นิมนต์พระคุณเจ้า ไปข้างหน้าก่อนเถิด ท่านเศรษฐกิจกำลังบริโภคของเก่าอยู่”**

เศรษฐกิจ ได้ฟังดังนั้นแล้ว จึงโกรธเป็นที่สุด หยุดบริโภคอาหารทันที แล้วสั่งให้บริวารมาจับ และขับไล่นางวิสาขาให้ออกจากบ้านไป แต่ก็ไม่มีใครกล้าเข้ามาจับ นางวิสาขาขอชี้แจงแก่กฏุมพี ๘ นาย ที่คุณพ่อได้ส่งมาช่วยดูแลนางก่อน ซึ่งนางก็แก้ด้วยคำว่า **“ที่ดิฉันกล่าวอย่างนั้น หมายถึงมีการเศรษฐกิจ บิดาของสามี กำลังบริโภคบุญเก่าอยู่ มิใช่บริโภคของบูดเน่าอย่างที่เข้าใจ”** กฏุมพีทั้ง ๘ จึงกล่าว กับเศรษฐกิจว่า **“เรื่องนี้นางวิสาขาไม่มี ความผิด”**

เมื่อมีการเศรษฐกิจ ฟังคำชี้แจงของลูกสะใภ้แล้ว ก็หายโกรธชดเคื่อง และกล่าวขอโทษนาง พร้อมทั้งอนุญาตให้นางนิมนต์พระบรมศาสดา พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์มารับอาหารบิณฑบาตในเรือนของตน เศรษฐีเมื่อมาแล้ว ไม่กล้าที่ออกไปสู่ที่เฉพาะพระพักตร์พระศาสดา เพราะไม่มีศรัทธาเลื่อมใส จึงแอบนั่งอยู่หลังม่าน แต่ก็มีโอกาสได้ฟังธรรมจนจบ และได้สำเร็จเป็นพระโสดาบัน

ด้วยเหตุที่นางวิสาขา ได้อุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์ และได้ถวายวัตถุจตุปัจจัยในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ทั้งยังเป็นผู้เริ่มในการถวายผ้าอาบน้ำฝน ถวายพระวิหารบุพพาราม ดังกล่าวมา พระผู้มีพระภาคจึงได้ทรงประกาศยกย่องนางในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นยอดแห่งอุบาสิกาทั้งหลายในฝ่าย ผู้เป็นทายิกา นางวิสาขามีอายุยืนถึง ๑๒๐ ปีจึงถึงแก่กรรม หลังจากนั้นนางได้ไปเกิดในสวรรค์ชั้นนิมมานรดี เป็นชายาของท้าวสุณิมิต

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ